

„Obrtnik“
izhaja 1. dan vsacega
meseca in stoji
za 4 mesece 60 kr.,
do konca leta 1883
1 gld. 20 kr.

Uredništvo:
Gospodske ulice št. 3.

OBRITNIK.

(DER GEWERBSMANN.)

„Der Gewerbsmann“
erscheint am 1. jeden
Monates und kostet
für 4 Monate 60 kr.,
bis Ende des Jahres 1883
1 fl. 20 kr.

Redaktion:
Herrengasse Nr. 3.

Strokovnjašk list za obrtnike.

Inserati se sprejemajo in stane dvestopna petič vrsta za enkrat 5 kr., večkrat ceneje. — Inserate werden angenommen und kostet die zweispaltige Petitzeile 5 kr. — Mehrmalige Einschaltungen billiger.

Obrtniško postavodajstvo.

Ko je prišla sedanja večina državnega zbora na krmilo, pričela se je pečati z uravnavanjem socijalnih vprašanj, ker je previdila, da z vednim zanikanjem materialnih potreb delavskega ljudstva se pauperizem (občna revščina) čedalje bolj širi in vsled te nastaja tudi družinskemu redu jako nevaren položaj.

Koliko uspeha bode imelo to delovanje?

Vidimo sicer, da ima tudi vlada dobro voljo, a svetovne in državne razmere, katere silijo vedno le k povišanju davkov, nikakor ne dopuščajo radikalnih in blagostanje ljudstva naj bolje pospešujočih prenovitev, katere obstojé ali v znižanju davkov, ali pa da se porabijo državni dohodki mesto za današnje neproduktivne naprave, v prid in povzdigo kmetije in obrtije, iz katerih fundamentalnih stebrov edino vleče država svoj obstanek i svojo moč.

Ker torej ni mogoče na ta način ustreči željam ljudstva, poskušalo se je z varstvom inozemske produkcije, t. j. z povišanjem tarifov za vvažanje tujega blaga, — domačim pridelkim in obrtiji pomoči, kar vsekako dobro upliva na kmetijstvo in na raznovrstne industrijalne stroke.

Z novo obrtno postavo, katero bomo precej, ko dobimo originalen prevod v slovenskem jeziku, ponatisnili, hoče se spraviti razcepljeni obrtni stan zopet v celoto, brez katere ni uspeha in ne napredka. Pomanjkljiva je sicer postava v marsikterem oziru, posebno pa v tem, da je kupčija z vsemi obrtnimi izdelki prosta vsacemu, in je torej v glavnej naši pritožbi ostalo pri starem.

Ako bi se vvedlo, da je treba tudi za kupčijo z obrtnimi izdelki, in s tem tudi za kupčijsko stroko dokaza zmožnosti, t. j. rednega izučanja, poznanje blaga, kupčijskega prava, menjic i. t. d., omejila bi se vsaj ta kupčija na izvedence ali strokovnjake.

Isto tako bi imele biti določbe o konkurzi, in varstvo za prodajalca ali obrtnika proti lehkomiseljnemu oškodovanju ostrejšje. Imeli bomo priliko o teh terjatvah, katera so bile sklenjene na obrtniškimi shodih na Dunaju, in katerimi so pritrdili tudi navzoči zastopniki kupčevalcev, še obširneje spregovoriti.

Naj znatnejši napredek nove obrtne postave pa je ta, da se zopet vpeljejo obligatorične zadrage. Če se bodo obrtniki v zadrugah zjedini, potem ni dvojbe, da bode še marsikaj stopilo v dejanstvo, kar se danes smatra za nemogoče.

Zdaj pa je v obravnavi 6. oddelek obrtne postave o uredjenju delavskih razmer in o upeljavi obrtniških inspektorjev.

Obrtni odsek je namreč po grofu Belkrediju predlagal načrt postave, po kateri naj bi se mej drugim tudi upeljal normalni delavni dan po 10 ur za obrtne delavce, in bi se odpravilo delo ob nedeljah in praznikih.

Ker se pa nazori ulade ne ujemajo po vsem s predloženim načrtom, posebno glede delavne dobe, — sklenil je odbor sklicati enketo, t. j. zbor, v katerem so bile zastopane tovarne, obrtije in delavci. Ta enketa začela je zborovati dne 30. aprila v veliki dvorani zbornice poslancev.

Došli so 103 povabljeni izvedenci. Predsedoval je zborovanju prvomestnik obrtnega odseka Zallinger, zapisnikar bil je poslanec Kljun. Navzočen je bil tudi trgovinski minister baron Pino. Zastopani so bili vsakeršni obrti. Predsednik Zallinger prične zborovanje z nagovorom, pozdravivši izvedence, katere je odsek sklical, da bi se pri strokovnjakih informiral o vprašanji delavske dobe, ker je odseku močno na tem, da se delavcem pomore k boljšemu stanju. Ob enem prosi navzočne izvedence, da naj bi se strogo držali predtiskanih vprašanj, da se omogoči brzo njih dognanje, ker da ne pripušča čas, boriti se s principijalnimi vprašanji delavcev. Kot opravični red vzprejela je enketa ta-le arrangement: Vsaka skupina obrtnikov voli si jednega delavca in jednega gospodarja za govornika, vendar pa smejo sodrugi tudi povzeti besedo, da dopolnijo ali objasnijo izjave svojih izvoljenih govornikov. Kot prvi izvedenec govoril je na to poslanec dr. Roser, a govor njegov bil je bolj popularno razlaganje o zdravilstvu nego zaželeno pojasnenje. Govoril je o stroških boleznih, o moderni bolezni sušici, o zračenji, inhalaciji itd., tako da ga je moral načelnik opomniti, naj ostane pri stvari. Izvedenec Leiter (izdelovalec muzikalnih instrumentov) poudarjal je potrebo tečne in cene hrane za delavce. Dr. Jul. Czerkawski je dejal, da je jako težko določiti, v katerej dobi se smejo otroci začeti pečati s tovarniškim delom. To zavisi od telesnega razvitka, ta pa zopet od klimatičnih uplivov, načina hranil itd. Dr. Steidl je za to, da se pred 14. letom otroci sploh ne smejo puščati k rednemu težkemu delu, možki naj se varujejo pri delu do 18., ženske pa do 20. leta; delalna doba bodi le 8 ur na dan in ponočno delo v tem času bistveno skrajšano. Odrasli delavec zamore pri tečni hrani 10 ur delati na dan. V daljšem teku debate opozorja poslanec grof Harrach na škodljivosti pri steklarski industriji, kjer ni pomagati ne z zdravstvenega stališča in ne s skrajšanjem delalne dobe. Govorila sta tudi vodnika delavcev Höger in Peukert. Prvi upletal je v svoj govor vsakovrstne politične opombe, in šolsko novelo. Peukert razvil je v velikih potezah program radikalne delavske stranke; po njegovih mislih bilo bi delavcem pomagano le z enakim ravnanjem proti vsem delavcem in pa z radikalnim preustrojem sedanjega sistema produkcije; ta sistem naj se spremeri v delitev pridobitka mej tistim, ki dadó delati in ki delajo.

Rekel je tudi, da z upeljavo normalnega delavnega časa, upeljala se bode le normalna lakota.

Posl. Jahn je v obče proti normalnemu delavskemu dnevu in odločno proti normalnemu plačilu. On zagovarja obligatorično posvečevanje nedelj, ob enem pa skrajšanje praznikov, ter nasvetuje, ako bi se le uvela normalna delalska doba, da bi to ne veljalo za mašinsko industrijo. Nechvile označuje nenavadne razmere v tovarnah Liberskega okraja. Ondu se neki že desetletni otroci rabijo po tovarnah; posledica temu je, da se ondu ne more nabrati dovolj vojakov. Ružička objavi zanimljive podatke o zdravstvenih razmerah tovarniških delavcev ter konstatuje na podlagi statističnih tabel „občnega delavskega zaklada za bolne in onemogle“, da je v onih fabrikah, kjer se samo po 10 ur na dan dela, veliko manje bolnih delavcev, kakor po tovarnah, kjer delo dlje traja. Kroutil odločno zahteva delo tudi ob nedeljah. Barvar Bardorf zahteva krajšo delavsko dobo; tkalci ne bodo več dolgo stradali, ker da bodo kmalu preminuli. Pri tolikih milijonarjih, ki jih šteje zbornica poslancev, pravi govornik, ni upati, da bi

se vzprejel normalni delavski dan. Od levece da delavci pričakujejo malo, ker ob času nje vladanja ni storila ničesar za nje. Po živahnem razgovoru mej poslancem Matscheko in načelnikom obrtnega odseka, izreče knez Lobkovic, da se da delo ob nedeljah težko zabraniti.

Poslanec Löblich pravi, da je potreba, da se stanje delavcev zboljša in se odpravijo neprimernosti, katere delavcem škodujejo. Misli pa, da bode po upeljavi normalnega delavnega časa nastalo kmalo vprašanje po normalnim plačilu; nadalje se je tudi bati, da se vsled tega podražijo nekateri izdelki.

Govornik je za praznovanje nedelj, a ne za prepoved dela o praznikih, ker bi imel s tem delavec in obrtnik preveč zgube.

Še na Francoskem, kjer je industrija bolj razevita, ni normalni delavni čas postavno upeljan, temveč omejeno je le delo žensk in otrok po tovarnah. Vse drugo pa se tam popolnoma prepušča prostem sporazumljenju mej delodajavcem in delavci.

Ako se pa že hoče normalni čas upeljati, potreba je gledati na posebne okoliščine raznovrstnih obrt, in treba določeb, da se dopušča tudi dalje delati, ako se obrtnik in delavec o tem sporazumita.

Kreuzig, krojaški mojster, pravi, da se otroci pred 14. leti ne sprejmejo vajencam, odkar šolska doba terpi do 14. leta.

Skrajšenje delavske dobe za otroke ne bode moč upeljati, vsaj tako nimajo težkega dela, in se le polagoma na težje delo vadijo.

Normalni delavni dan mu je prav, a upeljati ne bode mogoče ga za njegov obrt, kateri odvisi od sajzije in slučajev. Povdarja tudi potrebo upeljave strokovnih šol za vajence.

Klipcera, rokovičar, pravi, da bi normalni delavni dan dobrodejno uplival; on je za praznovanje nedelj, a ne za prepoved dela o praznikih.

Bardev, bukvovez, pravi, da ni moč upeljati normalnega delavnega časa brez da bi se zmanjšalo zmožnost konkurence.

Aufreiter, strojar, je za upeljavo normalnega delavnega dne in praznovanje nedelj, isto tako pa naj se upelje tudi „minimalna“ plača, t. j. določba, kako nizka sme biti najslabeje plača.

Adolf Weiss za kupčijsko stroko, je zoper to, da se jemljejo vajenci pred 14. leti, pravi pa da upeljave normalnega delavnega časa sè postavijo nikakor ne more priporočati.

Das Handwerk im Alten Testament.

Der älteste Handwerker, den wir kennen, ist Thubalkain, Lamech's Sohn, „der Meister in allerlei Erz und Eisenwerk“ (1. Mos. 4, 22), den Viele um der Namensähnlichkeit willen für identisch mit dem von den Römern zum Gotte erhobenen Vulkan, dem kunstreichen Schmied, halten. Handwerkerliche und kunstgewerbliche Geschicklichkeit galt den Hebräern für eine Gabe des Geistes Gottes (2. Mos. 31, 1 ff.), woraus auch wir die Lehre entnehmen mögen, dass kein Handwerker seinen Platz ausfüllt, der sich nicht von dem Geiste Gottes regieren lässt.

Für eine zunftmässige Organisation des Handwerks spricht der Umstand, dass die Angehörigen eines Gewerbes zusammenwohnten; so spricht 1. Chron. 4, 14 von dem „Thal der Zimmerleute“; so gibt es zur Zeit des Propheten Jeremia in Jerusalem ein Töpferthor (Jerm. 19, 2) und eine Bäckerstrasse (C. 37, 21); 2. Kön. 18, 17 und Jesaja 7, 3 wird der „Acker des Walkmüllers“ genannt. Es finden sich ziemlich alle Gewerke wenigstens in ihren Anfängen vor; nur zwei

vermissen wir merkwürdiger Weise, die heutzutage einen so grossen Bruchtheil des Handwerks auszumachen und in der Geschichte eine nicht unbedeutende Rolle gespielt haben. Es sind dies die Schneider und Schuhmacher, welche erst der nach Christi Geburt vollendete Talmud erwähnt. Früher besorgte jede Hausmutter dies Geschäft selbst, wie uns das z. B. von Hanna, der Mutter Samuels, erzählt wird (1. Sam. 2, 19).

Ganz im Gegensatz zu den heutigen Juden, die nichts mehr fliehen als die gewerbliche Arbeit, galt den damaligen Hebräern der Betrieb eines Handwerks für etwas überaus Ehrenvolles, ja Unentbehrliches. Der Talmud tadelt die ausschliessliche Beschäftigung mit gelehrten Dingen und macht die Erlernung eines Handwerks in den kräftigsten Ausdrücken zur Pflicht. So heisst es dort: „Wer seinen Sohn nicht irgend ein Handwerk lehrt, der ist, als habe er ihn Räuberei gelehrt“ — und wieder: „Mach' lieber den Sabbath zum Werktag, als dass du von anderen Menschen abhängig werdest; thu öffentlich die niedrigste Arbeit und nähre dich damit und sage nicht: ich bin ein Priester, ein grosser Mann, für mich passt sichs nicht“.

Der heilige Joseph war bekanntlich, obwohl aus königlichem Geblüt, ein schlichter Zimmermann, und der Heiland hat dasselbe Handwerk gelernt. St. Paulus rühmt sich, dass er sich mit seiner Hände Arbeit, als Zelttuchmacher, auf seinen amtlichen Reisen ernährt habe. Und nicht anders war es mit den grossen Rabbinern, welche die jetzigen Juden als grösste Lichter verehren: Rabbi Jochanan war Schuster; R. Isaak, Schmidt; R. Abin, Zimmermann; ja der grosse Hillel, Holzhacker!

Summa: Mag Einer noch so „intelligent“, noch so „gebildet“ sein, zum ehrensamen Handwerk ist er nie zu Schade, höchstens zu schlecht, weil er verbildet ist.

(Die Innung.)

Uzroki obrtnijskega propada.

II.

Z vpeljanjem obrtne svobode, s katerim so menili občno blagostanje povzdigniti, zadelo se je narobe. Poprijel se je vsak, kdor ni imel drugega opravila, obrtnih strok, bodi si v majhnem ali velikem; in videti je bilo nekoliko let, kakor bi bila res napočila doba sreče in obče zadovoljnosti. Delalo se je na vse kriplje, noč in dan polnili so se magazini z izdelki raznovrstnih obrtij, naredilo se je v teku 10 let več, nego prej v 20 letih. To je imelo tudi posledke, da se je delavcem plača povikšala, katera pa je, ker so ob enem tudi cene živeža in stanovanja poskočile, prav za prav jednaka ostala kakor poprej.

Ker pa je hotel v tej talmi-zlati dobi vsakdo obogateti, in sè svojim stanom nikdo več ni bil zadovoljen, tirjali so večjo plačo tudi vsi drugi pomočniki, isto tako tudi uradniki, kar je pa zopet imelo posledice, da so se morali davki povikšati.

Zakaj pa tudi ne? Preslepljeno je bilo vse, od prvega podjetnika do zadnjega delavca. Igralci na borzi skrbeli pa so za to, da se prislужeni krajcarji ljudstva dobro poobrestijo; — osnovali so banke raznovrstnih baž, izdali neke papirje, tako zvane „Akcije“, katere so bile „bolje“ nego gotov denar.

Porabile so se vse sleparska sredstva, vstanovili nalašč v to časniki, kateri so imeli namen vsipati nevednemu zaupljivemu človeku pesek v oči, — in res se je doseglo, kar je bilo nameravano. Borzijanci obogateli so čez noč; že so se začeli vtikati v igranje tudi ljudje, kateri pa te sleparije dovelj razumeli niso. A tudi tistim prihitelo se je na pomoč. Če je hotel kedo denar vložiti, igrali so mesto njega drugi — in ga tudi srečno zaigrali.

A prišel je preobrat. Znani krah leta 1873. podrl je mahoma vso domišljijo, in vse zlate gradove, ter pokazal je, da grešitev zoper naravne položaje treba strašno pokoro.

Kako pa je zadel oni borzni krah malega obrtnika?

Ne glejmo v tujino; zglede imamo doma in znani so vsacemu. Izguba tolikanj premoženja, še več pa strah in prepričanje, da je bilo vse le puhlo, le umetno napravljeno, pripravilo je občinstvo k temu, da nobeden ni imel več zaupanja. Kolikor denarja se je poprej zametalo, toliko bolj varčno postajalo je po krahu vse. Prenehala so naročila in vsa dela, katera niso izvirale iz najsilnejše potrebe.

Obrtne delavnice pred krahom prenapolnene z delavci, postale so prazne; pokora se je pričela ne le za podvzetnika ali obrtnika, temveč tudi za delavca.

Obrtni izdelki, katerih je polno bilo po vseh magazinih, podrli so ceno vsemu delu in zadostovali so za leta.

Zasluzek in plača znižala sta se kakor za obrtnika, tako za delavca; ostal jima je edin ta up, da bode morebiti kmalo bolje. Minulo je mej tem deset let, pa še vedno čakamo one zlate dobe, a bolje, da je ni nikoli več, ako bi imel sledeti ji zopet enak preobrat.

Ker je obrtni stan pred vpeljavo obrtne svobode imel še dobro stališče, katero je trajalo, kakor smo videli, še nekoliko let pozneje, začela se je tedaj beda obrtnega stanu prav za prav pred 10 leti, in mej tem časom zgodilo se ni ničesar v prid obrtije.

Nadaljevala se je prejšna politika, katera ni imela le namena povzdigniti veliko industrijo, temveč tudi uničiti malega obrtnika.

Mej tem ko je imelo tovarništvo vso podporo in pomoč države, — in se je brezvestno dopuščalo naseljenje konfektionarjev, kateri so večinoma prodajali blago faliranih hiš; — ni se jemalo naj manjega ozira na vbogega stalnega obrtnika, če se je tudi pritoževal.

Prostost kupčije ostal je program merodajnih krogov, če se je tudi videlo in pripoznalo, da jeden sam konfektionar uniči 10 obrtnikov. Princip svobode, ta je veljal, in svobodno bilo je tudi poginiti vsacemu, kdor ni imel zaslužka!

S tem je država izgubila načelo, katero nikoli ne bi smela opustiti: Namreč enaka skerb za vse državljane in varstvo slabjega nasproti močnejemu.

Pa tudi to ni čuda! Kakor je bila ona zlata doba prazna in puhla, ravno tako prazen in puhel bil je liberalizem tačasne vlade. Skerb za samega sebe ali egoizem se je očitno gojil, in to nas je srečno pripeljalo v današnjo dobo, v kateri že nihče več ne razloči, kaj je „naprej“ kaj „nazaj“.

V obrambo in pojasnilo.

„Slovenec“ dne 28. aprila t. l., to je predno je izšla prva številka našega lista, prinašal je v razpravi debate o novi šolski postavi tudi naslednje besede: „Dunajski poslanec Löblich ne pozna družega stanu kakor obrtniškega, kateremu bi morali služiti vsi drugi. Tudi šola naj bi se po njegovih mislih vravnala tako, da bi koristila obrtnikom (sic!) ali se prilega ogromnemu kmetiškemu prebivalstvu ali ne, to g. Löblich malo briga; naj ves svet pogine, da le obrtnik ostane, pa bo prav“.

To pa rečemo, da od te strani tacih besed nismo pričakovali. Če prijatelji obrtnikov, kateri so nasproti liberalnim židom in nasproti modernemu produkcijskemu sistemu vedno poudarjali, da je treba moč kapitalistov omejiti in s tem vzdržati

srednji meščanski stan, t. j. obrtnika, že zdaj tako pišejo o nas in naših terjatvah, res ne vemo, kaj ostaja po takem pisati sovražnikom obrtnega stanu.

Misel pa nas obhaja, da je obrtno gibanje bilo našim prijateljem le doslej po godu, dokler so ž njim pospešavali lastne ideje, in bi njim gotovo bilo ljubše, ako bi vse gibanje ostalo le akademično, a ne bi postalo dejansko.

Pred vsem povemo, da g. poslanec Löblich ni kak liberalen žid, temveč pošten katolišk obrtnik, čeravno Nemec, ter je pri vsakej priliki podpiral namere sedanje vlade, in je bil zato od nemških židovskih listov mnogokrat napadan. Edina pregreha, da je glasoval proti skrajšanju šolske dobe na 6 let, katera za nas, ker je tako že praktično doslej uvedena bila, tolike važnosti nima, pripravila je „Slovenca“ k temu, da napada ne le njega osebno temveč ves obrtni stan.

In vender je „Slovenec“ za se tolikanj občutljiv! Mislimo da stranka, katera ima principijalni program, ne sme kaka malenkost pripraviti k temu, da pozabi na vse, kar je poprej priznavala, in stan, kateremu je sama hotela pomoči, najedenkrat sumniči in zametava. Kedaj pa je kdo izmed obrtnikov rekel, da hoče nadvladati vse druge stanove? Poslanec Löblich je edini obrtnik v državnem zboru, bode li ta koga nadvladal? So li pri nas razmere take, da koga nadvladamo? Ako terjamo, kar nam po pravici gre, ako hočemo da bi se ne vtikal vsak, komur se poljubi, v naš delokrog, — kakor se mi ne vtikujemo v druge, je li to kaka predrznost? „Ves svet naj pogine, da le obrtnik ostane, pa bo prav“, kedo pa je to izrekel?

Mi ne terjamo nikakoršnih prednostij, a za svojo pravo glasili bomo se zmiraj, in glasili se bodo, to verjemite nam, še bolj bodoči obrtniki, denašnji delavci, kadar postanejo samostojni. Nepotrebna in nepremišljena pa je bila vsekako ona opazka, kajti, ako se že krati obrtniku zaslužek, ni treba kratiti mu še simpatij.

Žal nam je sicer, da smo prisiljeni tako pisati, in nismo mislili, da nam bode tega treba, naj manj pa „Slovenca“ nasproti; a pričeli se nismo mi „zaletavati“, to kaže dan 28. aprila 1883.

Upamo pa, da se stvar poravna, kajti v prid ne more biti nikomur.

Domače zadeve.

Kranjski deželni zbor je razpuščen in bodo nove volitve dne 9., 12. in 15. junija. — Od vseh krajev oglašajo se želje in nade; zategadelj naj bode tudi nam dovoljeno, izražati up, da dobi obrtni stan v bodočem narodnem deželnem zboru vsaj jednega izverstnega obrtnika zastopnika. Mej narodnimi obrtniki najdemo gotovo za ta posel zmožnega moža, kateri pozna naše težnje in zahteve. Več nam pa je v tej zadevi za kvaliteto kakor za kvantiteto, kajti jeden dober zastopnik lahko več koristi kakor trije, katerim se ne ljubi.

Volitve v deželni zbor se bližajo, in smo čuli že raznovrstne novice o njih, a te še ne, da bode mej 37 sedeži v deželnem zboru prihranjen skromen prostorček za zastopnika obrtnega stanu.

Opozorujemo torej v soglasji z našemi sodrugimi obrtniki, kateri sedijo v kupčijski in obrtnijski zbornici in bodo imeli oddajati svoj glas v imenu obrtnega stanu, da se zjedinijo in spolnijo dolžnost, katera jih veže.

Toliko pomena še nobene volitve v političnem oziru za nas niso imele, kakor zdaj. Obrtni stan se bode reorganiziral, — upeljale obligatorične zadruge, — podporne blagajnice, katere bodo plačevale bolnišne stroške kakor nekaj, — dobimo

obrtniške inspektorje, normalni delavni dan, — dognalo se bode vprašanje ločitve gotovo pa vsaj prenaredbe kupčijskih in obrtnih zbornic itd., — same stvari, katere ne sežejo le v naše politično stališče temveč tudi v naš žep. In navzlic vsemu nobenega zastopnika, kateri bi iz lastnihkušenj poznal naše potrebe!

Obrtni stan bode gotovo dospel v celoto, in ta ne bode vedel hvale onim, kateri bodo v tako važnem trenutku pozabili na to, da so obrtniki.

Kranjsko obrtno društvo je v zadnjem mesečnem zboru obravnavalo o načrtu postave za upeljavo normalnega delavnega časa in praznovanja nedelj. Predsedoval je predsednik društva g. A. Klein.

Tajnik društva g. M. Kunc poročal je o predlogih obrtnega odseka in o enkéti. Po daljšem razgovoru, katerega so se udeležili gg. Brenc, Čamernik, Žitnik, Zupančič, Noli, Potočnik in dr. sklenilo se je, da naj odbor napravi resolucijo, v katerej se izraža, da upeljava normalnega delavnega časa pri obstoječih razmerah brez oškodovanja malega obrta ni mogoče, da se pa pritrdi upeljavi praznovanja nedelj, če se napravijo izjeme za posebno nujne slučaje.

Pogovor o obrtnih inspektorjih se je izpustil, ker je bila mej tem postava v državnem zboru že sprejeta.

Prihodnji mesečni shod bode v ponedeljek, 4. junija zvečer ob 8. uri v gostilni pri „Bierquelle“, kamor vse ude vabi Odbor.

Posilna delavnica. Poroča se nam od tukaj neki slučaj, kateri je vreden, da ga zabilježimo v dokaz, kako vrolo se zares od vseh strani na to dela, da se krati davkoplačujočemu obrtniku zaslužek.

Nekdo prišel je v posilno delavnico, da bi mu napravili garnituro za sobo, kar pa seveda drugi ne zna kakor tapetar. V posilni delavnici pa dozdej še tapetarja nimajo. Mislite li, da se je naročevalcu reklo, naj ide v mesto, kjer se tapetarjev ne majnka. Kaj še!

Delo so prevzeli, — najeli nekega pohajkajočega tapetarja, kateri je v posilni delavnici izdelal garnituro.

Res je, da je deželni zbor lani sklenil, da naj se, če le mogoče, dobi vsaj 200 posiljencev in naj se dela z njimi, če tudi brez dobička; vendar mislimo, da nima ravnateljstvo pravice, prevzemati dela, katera ne more s posilenci izvršiti.

Vsekako pa je popolnoma opravičeno, če terjamo, da sl. deželni odbor to stvar, katera se nam iz zanesljivega vira poroča, preišče in če je res, takoj odpravi. Govori se pa tudi, da to delo ni prvo, katerega je posilna delavnica na ta način izveršila. Prosimo torej pojasnenja.

Hranilno i posojilno društvo v Ljubljani odperlo je lastno pisarno na Št. Peterskem predmestji št. 14. v „Freibergerjevej“ hiši, pritlično, ter ima uradne ure od 6.—7. zvečer. Ondi se sprejemajo tudi oglasila k pristopu v društvo; delnica stane 10 gld., kar vsacemu malemu obrtniku pristop omogoči. Čeravno je imelo to društvo početkom razne nepravilike, zboljšalo in povzdignilo se je v zadnjih dveh letih jako povoljno.

Udov šteje sedaj blizu 100, kateri imajo nad 300 delnic. Reservni zaklad znaša 623 gld. Hranilne vloge nad 2000 gld. Leta 1882. posodilo se je denar na menjice 247 strankam. — Napredek društva razvidi se pa najbolj z letnega prometa, kateri je znašal leta 1879. gld. 3145, leta 1880. gld. 4648, leta 1881. gld. 24932, leta 1882. gld. 42000.

Pri priliki omenili bomo še princip, po kojim se uravnava in vodi to društvo bolj natančno. Priporočamo pa že zdaj malim obrtnikom pristop v društvo, pri katerim jim bode še naj lažje hodilo, dobiti v potrebi vsaj majhno denarno pomoč, posebno pa če je udeležba obilna.

Razne stvari.

Postava o vpeljavi obrtnih inspektorjev bila je dne 5. maja v državni zbornici enoglasno sprejeta. Oglasilo se je za postavo nad 40 govornikov, — akoravno proti postavi ni bilo niti jednega govornika. Ker so v državnem zboru o najmanjši priliki razpertije, čudno se more zdeti, kako je bila mogoča taka splošna navdušenost za to postavo. Imeli pa bodemo priliko o svojem času spregovoriti o tem natančneje.

Obrtne razmere na Dunaju. Vodstvo za administrativno statistiko napravilo je po poročilu kupčijske in obrtne zbornice na Dunaju statistični pregled, kako so se razvijale obrtije od leta 1869.

Stvar je prezanimiva, hočemo torej temu poročilu posneti naslednje date: Število vseh obrtij znašalo je na Dunaju leta 1869. 45.858 in je narastlo do 51.523.

Naj bolj so se pomnožila od leta 1873—1876, a to le nekatere, mej tem ko je število družih se pomanjšalo. Če se pa primerja množenje obrtij s množenjem prebivalstva, kaže se, da je obrt zaostal, kajti prebivalstvo pomnožilo se je v preteklih 12. letih za 19·5% a obrtije le za 12·3%.

Obrtije se živežem so se naj bolj množile. Število branjavcev poskočilo je od 5275 na 5813, kavarnarji od 509 na 806. Žganjarije od 520 na 845.

Peki prej 305 zdaj le 297.

Nenavadno močno znižalo se je pa število krojaških in čevljarskih obrtij. Število krojačev padlo je od 3095 na 2719, — čevljarjev od 3117 na 2631.

Znižalo se je tudi število rokovičarjev za 25·9%, bukvovezov za 14·3%, tkalcev za 37·5%, sodarjev za 23% i. t. d.

Mej tem pa ko pada število obrtij, množi se število kupčevalcev s obrtnimi izdelki. Prodajalci strojev in instrumentov so se pomnožili za 775%, kupčevalci z galanterijo za 163%, prodajalci rokovic za 228%, prodajalci z usnjarijo za 54·9%. Število stavbenih obrtij pomnožilo se je od 908 na 1178; razne umetne stroke od 1398 na 2127.

Iz vsega pa se razvidi, da število pravih obrtij, izvzemši tovarn brez prenehanja pada, mej tem ko se število prodajalcev vedno množi.

To je znamenje časa!

Razstava hišne opreme (Möbel-Ausstellung), na kateri ne sme drugi izpostavljati, kakor izdelovatelj sam, otvorila se je dne 5. maja na Dunaju. Kakor poročajo vsi listi, je razstava kaj lepa in se prav dobro obiskuje.

Opozorjamo naše strokovnjake na to priliko, morebiti jo utegne kedo tudi ogledati, kar bi gotovo vsakemu koristilo.

Obrtno društvo v Celovcu napravilo je permanentno (stalno) obrtno razstavo. V 3 lepih in velikih sobah razpostavljeni so raznovrstni obrtni izdelki, in glasno priča ta razstava, kako zamorejo napredovati obrtna društva še v majhnih krajih. Kedaj pa dospemo ljubljanski obrtniki za drugimi?

Erklärung.

Die Gefertigten erklären hiemit, dass die Notiz im Laibacher Wochenblatte vom 19. Mai l. J., insoweit selbe den krain. Gewerbeverein betrifft, vollständig unrichtig ist, da eine solche Aeusserung bezüglich der krain. Baugesellschaft weder in einer Versammlung noch in einer Ausschuss-Sitzung gefallen, und erwarten, das „Wochenblatt“ werde seine Notiz in diesem Sinne richtig stellen.

Für den krainischen Gewerbeverein:

M. Kuno, Schriftführer.

A. Klein, Präsident.

Zahvaljujemo vsem obrtnikom koji so pripomogli v izdavanje lista, ter prosimo vse sodruge in prijatelje, da delujejo neprenehoma v razširjenje lista, kajti sila težko nam je spraviti toliko gradiva na tako skromen prostor kakoršnega imamo. Kakor hitro dobimo pa dovelj naročnikov, razširili bomo list brez povikšanja naročnine.